

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№8(54) 2025

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 8(54) 2025

Київ – 2025

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54))

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»):
журнал. 2025. № 8(54) 2025. С. 2500

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

**Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з
державного управління» (Рішення від 18.08.2024, № 6/8-25)**

*Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії
Калиновської.*

*Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації
кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію,
механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку
медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та
місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.
Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.*

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента
України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим
ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор
громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з
державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри
соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ,
Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені
І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач
кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григорівна — кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартенєва Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвожджєвич Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Гетманенко Людмила Миколаївна - старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

Злагодух Д.О. <i>МОДЕЛЬ ПРАКТИКО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З КОМП'Ю- ТЕРНИХ НАУК НА ОСНОВІ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ</i>	375
Іванченко О.З., Мельнікова О.З., Лур'є К.І., Мікаєлян Г.Р. <i>ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧ- НИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН</i>	391
Івах С.М. <i>ОРГАНІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШ- КІЛЬНОЇ ОСВІТИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	402
Ільїна І. <i>УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН ТА ЕРГОНОМІКА В ПРОЄКТУВАННІ ЦИФРОВИХ ПРОДУКТІВ ДИЗАЙНУ В ОСВІТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ</i>	411
Кабак В.В., Гапончук О.М., Войтенко І.Г. <i>ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ</i>	421
Кеснер Ю.П., Антонова О.Є. <i>БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ КРЕАТИВНОСТІ В ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ</i>	431
Кияновський А.О. <i>СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ДОСВІД «ШКОЛИ ГУМАНІТАРНОЇ ПРАЦІ»</i>	444
Кіндрат П.В., Кіндрат В.К. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБ-ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ</i>	454
Кіріяченко І.А., Ткачова Н.О. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КНР</i>	461
Когут С.Я. <i>ОСВІТА ГІДНОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА</i>	473
Король Д.А. <i>СТРУКТУРА СФОРМОВАНOSTІ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТ- НІХ ОФІЦЕРІВ-РОЗВІДНИКІВ</i>	485

УДК 37.091.212:37:81'243(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)-528-540](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-528-540)

Кравченко Тетяна Миколаївна доктор філософії, доцент, доцент кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (050) 671-20-75, <https://orcid.org/0000-0002-4963-4667>

Теличко Наталія Вікторівна доктор пед. наук, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (050)535-32-59, <https://orcid.org/0000-0002-1779-333X>

Малильо Константин Васильович здобувач спеціальності А4 Середня освіта, А4.021 Англійська мова та зарубіжна література, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (066) 321-20-63

СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ АРГУМЕНТОВАНОГО УСНОГО МОВЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ, ЯК ОСНОВНОЮ ТА ДРУГОЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ (ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Анотація. У статті розглянуто потенціал студентоцентрованого навчання у формуванні навичок аргументованого усного мовлення англійською мовою серед учнів старшої школи та здобувачів ЗВО. Відхід від авторитарно-вчительської моделі до партнерської взаємодії між викладачем і студентом став визначальним чинником у розвитку новітніх педагогічних технологій. Розглянуто теоретичні засади та виокремлено ключові принципи студентоцентризму. Виокремлено сутність студентоцентрованого підходу. Автори обґрунтовують доцільність використання проєктних, дискусійних і рефлексивних методів, що стимулюють критичне мислення, розвиток мовної компетентності та формування комунікативної автономії. Особлива увага приділяється зміні ролі викладача, який переходить від позиції джерела знань до фасилітатора навчального процесу. Розглянуто педагогічні та психологічні концепції на яких ґрунтується теоретичний фундамент студентоцентрованого навчання. Доведено, що формування навичок аргументованого усного мовлення англійською мовою набуває ключового значення для сучасного фахівця в умовах глобалізованого світу. Зазначено, що вивчення англійської як основної чи другої іноземної мови передбачає не лише опанування лексико-граматичних структур, але й розвиток критичного мислення, здатності вести діалог, дискутувати та аргументувати власну позицію. Наголошено, що застосування студентоцентризму в мовному навчанні дозволяє активізувати мовленнєву діяльність, розвивати автономію та

підвищувати мотивацію до оволодіння мовою. Зроблено висновок, що цей підхід відповідає вимогам сучасної педагогіки та реалізації принципів Нової української школи, сприяючи ефективному навчанню та активному розвитку мовної та комунікативної компетентності здобувачів.

Ключові слова: студентоцентроване навчання, особистісно-орієнтована технологія, аргументоване мовлення, критичне мислення, комунікативна компетентність, англійська мова, друга іноземна мова, проєктна діяльність, дискусія.

Kravchenko Tetiana Mykolaivna Doctor of Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English Language, Literature with Teaching Methods, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: (050) 671-20-75, <https://orcid.org/0000-0002-4963-4667>

Telychko Nataliia Viktorivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of English Language, Literature with Teaching Methods, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: (050) 535-32-59, <https://orcid.org/0000-0002-1779-333X>

Malylo Konstantin Vasylyevich candidate for specialty A4 Secondary Education, A4.021 English Language and Foreign Literature, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: (066) 321-20-63

STUDENT CENTRISM AS A PEDAGOGICAL PERSONAL-ORIENTED TECHNOLOGY OF TEACHING ARGUMENTED ORAL SPEECH IN ENGLISH AS A MAIN AND SECOND FOREIGN LANGUAGE (PRACTICAL ASPECT)

Abstract. The article examines the potential of student-centered learning in the formation of skills of argumentative oral speech in English among high school students and university students. The departure from the authoritarian-teacher model to the partnership between the teacher and the student has become a determining factor in the development of modern pedagogical technologies. The theoretical foundations are considered and the key principles of studentcentrism are highlighted. The essence of the student-centered approach is highlighted. The authors justify the feasibility of using project, discussion and reflective methods that stimulate critical thinking, the development of language competence and the formation of communicative autonomy. Special attention is paid to the change in the role of the teacher, who moves from the position of a source of knowledge to a facilitator of the educational process. The pedagogical and psychological concepts on which the theoretical foundation of student-centered learning is based are considered. It is proven that the formation of skills of reasoned oral speech in English is of key importance for a modern specialist in the conditions of a globalized world. It is noted that studying English as a primary

or second foreign language involves not only mastering lexical and grammatical structures, but also the development of critical thinking, the ability to conduct a dialogue, discuss and argue one's own position. It is emphasized that the use of student-centeredness in language teaching allows you to activate speech activity, develop autonomy and increase motivation to master the language. It is concluded that this approach meets the requirements of modern pedagogy and the implementation of the principles of the New Ukrainian School, contributing to effective learning and active development of language and communicative competence of applicants.

Keywords: student-centered learning, personality-oriented technology, argumentative speech, critical thinking, communicative competence, English language, second foreign language, project activity, discussion.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі зростає увага до принципів студентоцентризму як основи ефективного навчального процесу, орієнтованого на потреби, інтереси та індивідуальні особливості здобувачів освіти. Відхід від авторитарно-вчительської моделі до партнерської взаємодії між викладачем і студентом став визначальним чинником у розвитку новітніх педагогічних технологій. У світлі сучасних трансформацій освітніх практик світова педагогіка дедалі більше орієнтується на студентоцентризм як на підхід, який визнає учнів та студентів активними суб'єктами навчання, а не пасивними споживачами знань. Особливо актуальним він є у сфері мовної освіти, де розвиток усного мовлення потребує індивідуального підходу, врахування стилів навчання та мотивацій учнів старшої школи та студентів. Розвиток комунікативних навичок, зокрема усного мовлення, під час вивчення іноземних мов вимагає гнучких, адаптивних і особистісно-орієнтованих підходів.

Усне мовлення, зокрема вміння будувати аргументовані висловлювання, є не лише засобом комунікації, а й інструментом розвитку критичного мислення, здатності до переконання, ведення дискусії, презентації власної позиції. Саме ці якості є надзвичайно важливими для сучасного фахівця в умовах глобалізованого світу, де англійська мова посідає роль ключового засобу міжкультурної взаємодії. У зв'язку з цим особливої ваги набуває впровадження студентоцентрованих технологій навчання, спрямованих на формування аргументованого усного мовлення як у контексті вивчення англійської мови як основної, так і другої іноземної.

Формування аргументованого усного мовлення англійською мовою — ключова компетентність для академічної, професійної та міжкультурної комунікації. Це не тільки питання граматики та лексики, але й уміння логічно структурувати думку, підтримувати позицію та відповідати на контраргументацію — навички, які відповідають найвищим рівням таксономії Блума.

У сучасних умовах глобалізації, цифровізації освіти та підвищення вимог до комунікативної компетентності, особливо в контексті міжкультурної взаємодії, формування навичок аргументованого усного мовлення англійською

мовою набуває ключового значення. Вивчення англійської як основної чи другої іноземної мови передбачає не лише опанування лексико-граматичних структур, але й розвиток критичного мислення, здатності вести діалог, дискутувати та аргументувати власну позицію.

У зв'язку з цим особливого значення набуває студентоцентризм як особистісно-орієнтована технологія навчання, що акцентує на активній ролі здобувача освіти, його інтересах, потребах і стилях навчання. Дослідження у галузі сучасної педагогіки підтверджують ефективність студентоцентричного підходу в оволодінні іншомовними мовленнєвими навичками, зокрема аргументованим усним мовленням [2, 19].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські публікації останніх років становлять ґрунт для практичної реалізації студентоцентрованого підходу у навчанні англійської, зокрема для розвитку аргументованого усного мовлення. Студентоцентрований підхід вивчали дослідники Булвінська І., Коваленко О., Кравченко Т., Маслова А., Мізюк В., Герцовська Н., Проць М., Чепіль М., Червона Н. Аргументоване мовлення досліджували науковці Дорошенко І., Журавльова І., Кудіна Л., Крамушенко Л., Фурман А.

Мета статті – аналіз теоретичних засад та практичних аспектів застосування студентоцентризму як педагогічної особистісно-орієнтованої технології для формування навичок аргументованого усного мовлення англійською мовою.

Виклад основного матеріалу. Студентоцентризм (learner-centered approach) — це підхід, який зміщує фокус освітнього процесу з викладача на здобувача освіти, визнаючи його активним суб'єктом навчання, а не пасивним отримувачем знань. Основоположні ідеї студентоцентризму були закладені ще в працях Джона Дьюї, Карла Роджерса, Жана Піаже, проте саме у ХХІ столітті цей підхід набуває системного впровадження в педагогічну практику вищої та середньої освіти.

Сучасні дослідження демонструють, що студентоцентроване навчання сприяє:

- розвитку автономії;
- формуванню мотивації;
- підвищенню критичного та креативного мислення;
- удосконаленню мовленнєвих навичок [6, 15].

Особливу увагу приділено створенню умов для активної участі здобувачів у процесі навчання через проектну діяльність, дискусії, дебати, проблемно-орієнтовані завдання, рефлексію, самоперевірку та взаємооцінювання [4].

Педагогічна парадигма, що ставить в центр навчального процесу особистість здобувача освіти, визнаючи його активним учасником і співавтором власного навчального шляху, зміщує фокус з передачі знань на створення умов для їх самостійного здобуття, критичного осмислення, інтерпретації та застосування.

Сутність студентоцентрованого підходу полягає у:

- побудові індивідуальних освітніх траєкторій;

- підтримці автономії студента;
- заохоченні рефлексії, креативності та критичного мислення;
- використанні діяльнісних, проблемно-орієнтованих та інтерактивних методів навчання;
- створенні безпечного і сприятливого освітнього середовища для розвитку особистості [16].

У рамках студентоцентрованої моделі викладач виступає фасилітатором, наставником, модератором освітнього процесу, який спрямовує, підтримує і стимулює пізнавальну активність студента, а не лише надає готову інформацію.

Сучасна педагогіка активно впроваджує цей підхід на всіх рівнях освіти, особливо в старшій школі та університетській системі, де студент повинен не лише засвоїти знання, а й сформувати ключові життєві та професійні компетентності. Застосування студентоцентризму в мовному навчанні дозволяє активізувати мовленнєву діяльність, розвивати автономію та підвищувати мотивацію до оволодіння мовою.

Серед міжнародних досліджень мета-аналіз 2005–2022 рр. показав, що студентоцентричні практики мають дуже сильний позитивний ефект на розвиток навичок усного мовлення (Hedge's $g \approx 1.375$) [5].

Аргументоване усне мовлення є однією з найвищих форм комунікативної діяльності. Воно вимагає від мовця не лише знання лексичних та граматичних структур, але й уміння логічно будувати мову, добирати переконливі аргументи, адекватно реагувати на контраргументи та підтримувати змістовну дискусію. Уміння аргументовано висловлюватися англійською мовою є важливою частиною академічного, професійного та міжкультурного спілкування.

Зокрема, у вищій освіті це мовлення проявляється під час участі у дебатах, дискусіях, захисті проєктів, презентацій, підготовці до міжнародних конференцій тощо. Аргументованість мовлення пов'язана з розвитком когнітивних процесів, таких як аналіз, синтез, оцінювання, що узгоджується з вищими рівнями таксономії Блума. Цей вид мовлення є критично важливим у академічному, професійному та міжкультурному середовищі, де ефективна комунікація забезпечує досягнення особистих і професійних цілей [1].

Саме студентоцентрований підхід забезпечує найбільш ефективні умови для формування цих навичок, оскільки активізує особисту відповідальність студента за результат, підвищує його інтерес і залученість до навчального процесу, створює мотиваційно сприятливе середовище для мовленнєвої практики.

Основи студентоцентризму були закладені у працях таких філософів і педагогів, як:

- Джон Дьюї, який акцентував увагу на навчанні через діяльність і досвід;
- Карл Роджерс, що наголошував на гуманістичному підході до особистості учня;

- Лев Виготський, який розробив теорію соціального конструктивізму, де навчання відбувається через взаємодію;
- Паоло Фрейре, відомий своєю ідеєю «освіти як діалогу», що підкреслює важливість участі учня у створенні знань.

Ключовими принципами студентоцентризму є: особистісна орієнтація (врахування індивідуальних особливостей, стилів навчання, потреб і мотивацій студентів); активне навчання (залучення студентів до дискусій, проєктної роботи, симуляцій, рольових ігор); колаборативне навчання (навчання через взаємодію, роботу в парах, групах); рефлексія (розвиток здатності до самоаналізу та оцінювання власних дій і досягнень); автономія (надання студентам можливості приймати рішення у власному навчанні).

У мовному навчанні студентоцентризм проявляється через:

- використання автентичних матеріалів;
- інтеграцію міжпредметного контенту;
- проєктно-комунікативні технології;
- критичне обговорення проблемних питань [13].

Таким чином, студентоцентризм є не лише методикою, а цілісною філософією освітнього процесу, яка передбачає глибоку трансформацію ролі викладача та студента, і має величезний потенціал для ефективного навчання англійського усного мовлення.

У межах навчання англійської мови як першої або другої іноземної, розвиток навичок аргументації реалізується через:

- участь у дебатах;
- симуляції реальних ситуацій (role-plays, case studies);
- роботу в малих групах;
- створення проєктів із презентацією;
- рецензування та коментування виступів інших.

Такий підхід сприяє не лише вдосконаленню мовних навичок, а й формуванню соціальної компетентності, впевненості у собі, навичок ведення діалогу і толерантності до іншої точки зору [7, 9].

У контексті навчання англійської мови студентоцентризм реалізується через диференціацію, індивідуалізацію, вибірковість, рефлексію, розвиток метапізнання. Важливою умовою є створення підтримувального навчального середовища, де студент має змогу обирати способи виконання завдань, працювати в темпі, комфортному для себе, самостійно оцінювати власні досягнення [4].

Розглянемо засоби реалізації студентоцентрованого підходу. Студентоцентроване навчання реалізується через активні, інтерактивні, дослідницькі та рефлексивні методи, які забезпечують особистісно орієнтовану модель освіти. Такий підхід сприяє формуванню відповідальності за власне навчання, розвитку аргументованого мовлення та критичного мислення, що є важливими елементами вивчення англійської мови.

Проектні методи формують середовище, у якому студенти занурюються в дослідження реальних проблем, готують презентації, обговорюють і захищають результати. У процесі проектної роботи учні:

- працюють у парах або групах,
- використовують англійську мову як інструмент комунікації та дослідження,
- формують навички аргументації, переконливого мовлення, логічного викладу думок.

Дискусійні методи та дебати сприяють:

- активному включенню студентів у комунікацію,
- побудові логічних аргументів і контраргументів,
- розвитку навичок слухання, толерантного діалогу, риторики.

У процесі дебатів студенти вчаться висловлювати власну думку англійською мовою, використовувати мовні кліше, зберігати логічну структуру мовлення, що критично важливо для розвитку академічного та професійного мовлення [16].

Інструменти критичного мислення дозволяють учням і студентам аналізувати інформацію, формулювати позиції, робити висновки. Найефективніші методики включають:

- метод шести капелюхів (Е. де Боно) — різноплановий розгляд проблеми,
- метод «дерева рішень» — візуалізація альтернатив і наслідків,
- метод «фішбоун» — графічна структура для аналізу причин і наслідків.

Усе це розвиває не лише аналітичні навички, а й здатність до аргументованого мовлення англійською мовою [19].

Рефлексивна діяльність є важливою умовою формування автономності учнів. Серед основних форм:

- щоденники спостереження,
- самооцінювання,
- портфоліо особистих досягнень.

Ці засоби сприяють усвідомленню особистого прогресу, постановці навчальних цілей, вдосконаленню мовленнєвої продуктивності та здатності до самокорекції [14,16]. Згідно з сучасними методичними підходами, рефлексія — важливий компонент не лише після навчальної діяльності, а й протягом неї.

У межах студентоцентрованої парадигми навчання змінюється традиційна роль викладача — від джерела знань до фасилітатора освітнього процесу. Основне завдання викладача полягає не в трансляції інформації, а в організації середовища, що сприяє активному навчанню студентів, формуванню їхньої мотивації, рефлексії, критичного мислення та самостійності.

Основними функціями викладача-фасилітатора вважаємо:

1. Створення сприятливого комунікативного середовища: викладач формує атмосферу відкритості, довіри та взаємоповаги, де кожен студент має

можливість висловитися, бути почутим, поставити запитання. Це особливо важливо у вивченні іноземної мови, де подолання мовного бар'єру є критичним етапом у процесі навчання;

2. Модерація дискусій і взаємодії: у студентоцентрованій моделі викладач організовує навчальний простір через дискусії, дебати, групову роботу, де студенти не лише обмінюються ідеями, а й навчаються аргументувати, слухати та поважати позиції інших. Це сприяє формуванню навичок академічного мовлення та міжособистісної взаємодії.

3. Надання підтримки і зворотного зв'язку: важливою роллю викладача є надання конструктивного фідбеку, який допомагає студентам усвідомити свої сильні сторони, зони розвитку та можливості вдосконалення. Зворотний зв'язок має бути не каральним, а мотивувальним і орієнтованим на прогрес.

4. Мотивація до навчання і розвиток автономії: викладач мотивує студентів через актуальність завдань, підтримку внутрішньої мотивації, залучення до проєктів, які відповідають їхнім інтересам. Це формує відповідальність за особистий навчальний маршрут.

5. Партнерство і співпраця: У центрі студентоцентрованого підходу — партнерські стосунки між викладачем і студентом, де обидві сторони є учасниками спільного освітнього процесу. Така взаємодія розвиває взаємоповагу, довіру та педагогічну емпатію, що позитивно впливає на ефективність навчання [16,19].

Використання студентоцентрованих підходів у викладанні англійської мови сприяє досягненню цілого спектра позитивних результатів. Досвід українських та зарубіжних освітніх закладів свідчить, що орієнтація на активну участь студентів, індивідуалізацію навчання, міждисциплінарність і формування рефлексивного мислення забезпечує якісні зміни в освітньому процесі.

Основні позитивні зміни, які фіксуються в результаті застосування студентоцентрованого підходу:

1. Зростання мовленнєвої активності учнів. Завдяки використанню інтерактивних методів (дискусій, рольових ігор, проєктів, дебатів), студенти частіше ініціюють мовлення, проявляють ініціативу в комунікації та використовують англійську мову як засіб живого спілкування. Це підтверджують дослідження сучасної методики викладання іноземних мов.

2. Підвищення якості усного мовлення. Студентоцентроване навчання створює умови для регулярної мовленнєвої практики, що дозволяє розвивати не лише лексичні та граматичні навички, а й інтонацію, мовленнєву впевненість, аргументацію. Учні починають говорити структуровано, логічно й природно.

3. Формування навичок аргументації й самовираження. Проєктні завдання, підготовка презентацій, участь у дебатах вимагають від учнів умінь не лише викладати факти, а й висловлювати власну думку, аргументувати її, критично аналізувати інформацію. Це формує як мовну, так і громадянську компетентність [16,19].

4. Розвиток комунікативної впевненості. У середовищі довіри й підтримки студенти позбавляються страху помилитися, стають відкритішими до взаємодії. Вони вчаться не лише говорити, а й слухати, вести діалог, реагувати на різні типи висловлювань. Це підвищує їхню мовленнєву автономію та впевненість у власних силах.

5. Посилення міжпредметних зв'язків. Завдяки міждисциплінарним проектам учні інтегрують знання з різних сфер (історії, правознавства, біології, екології тощо) в процес вивчення англійської мови. Це не лише робить навчання змістовнішим, а й формує системне мислення та прикладні вміння. Наприклад, проєкт «Global Climate Change» може об'єднувати тематику англійської мови, біології та географії.

Для студентів, які вивчають англійську як основну іноземну мову (перша мова вивчення), формування аргументованого мовлення повинно розпочинатися з контекстуалізації навчального контенту: інтеграція автентичних матеріалів, новинних статей, інтерв'ю, подкастів. Це дозволяє не лише розширити лексичний запас, а й занурити учня або студента у мовне середовище.

Навчальні завдання мають бути відкритими (open-ended) і проблемними:

- «Should AI replace teachers? Argue for or against»;
- «What are the ethical implications of surveillance?»

Важливо поєднувати вправи на формулювання тез, побудову аргументів, рефутацію, тобто відповіді на контраргументи. Такий підхід розвиває структурованість мовлення, логіку і впевненість у комунікації.

Щодо інструментів студентоцентрованого навчання, можемо відзначити такі як:

- онлайн-дискусійні платформи (Padlet, Miro);
- інтерактивні завдання у Moodle або Google Classroom;
- аналітичні презентації в PowerPoint або Canva з подальшим усним захистом.

Коли англійська є другою іноземною мовою, навчання аргументації стикається з додатковими труднощами:

- нижчий рівень володіння мовою;
- складність перекладу концептуальних понять;
- недостатня мовна впевненість.

Тому ключовими стратегіями є:

1. Візуалізація і scaffolding — використання схем, шаблонів фраз, графічних організаторів;

2. Рольові ігри з обмеженим словником та завчасно наданими формулами (e.g., “*In my opinion,*” “*I believe that...*”);

3. Стратегія “think-pair-share” — студент формує думку, обговорює її з партнером, потім презентує;

4. Фокус на фразову аргументацію — замість тривалих монологів, студенти тренуються у коротких, структурованих відповідях.

Аргументоване усне мовлення — це важливий компонент комунікативної компетентності, що передбачає вміння логічно, послідовно та переконливо викладати власну думку, доводити або спростовувати позицію співрозмовника, використовуючи відповідні мовні й риторичні засоби. Такий тип мовлення є необхідним не лише в академічному середовищі, а й у повсякденній та професійній комунікації.

Основними складовими аргументованого усного мовлення вважаємо:

1. Логічна структура висловлення: Ефективне аргументоване мовлення ґрунтується на чіткій побудові думки. Класична структура включає:

- тезу (основну ідею або думку),
- аргументи (обґрунтування тези),
- приклади (ілюстрації з досвіду, фактів, досліджень),
- висновок (резюме, узагальнення або заклик до дії).

Така структура сприяє логічності та переконливості висловлювання (Журавльова, 2019).

2. Мовленнєві кліше: Для забезпечення зв'язності та формальності мовлення часто використовуються сталі мовленнєві конструкції, такі як:

- *In my opinion,*
- *The main reason is...*
- *According to research...*
- *On the contrary...*

Вони допомагають структурувати думки та надати їм академічного звучання.

3. Мовленнєва впевненість і спонтанність: Важливими є не лише змістовне наповнення, але й спосіб подання інформації. Мовленнєва впевненість виявляється у чіткості, інтонаційній виразності, контролі за темпом мовлення. Спонтанність — це здатність гнучко реагувати на запитання або контраргументи, не втрачаючи логіки викладу [1].

4. Критичне осмислення інформації: Ефективне аргументоване мовлення потребує вміння не лише висловити думку, але й:

- проаналізувати інформацію,
- виявити слабкі місця у власних або чужих аргументах,
- підкріпити думку достовірними джерелами.

Це пов'язано з розвитком критичного мислення — навички, яку активно формує студентоцентроване навчання [19].

У процесі навчання англійської мови формування аргументованого мовлення сприяє розвитку міжкультурної комунікативної компетентності. Застосування інтерактивних методів (дебати, дискусії, ролеві ігри, проєктна діяльність) створює умови для набуття студентами необхідних мовленнєвих стратегій.

Висновки. Студентоцентроване навчання є ефективним засобом формування навичок аргументованого усного мовлення англійською мовою. Воно

сприяє не лише розвитку мовної компетентності, а й становленню особистості, здатної мислити критично, діяти автономно та комунікувати в багатомовному і багатокультурному середовищі.

Студентоцентроване навчання — це ефективна педагогічна технологія, яка відповідає вимогам XXI століття та особливостям мовної освіти. Реалізація студентоцентризму сприяє активізації мовленнєвої діяльності, розвитку критичного мислення та аргументаційних умінь, формуванню автономії учня та студента як мовної особистості.

Практичний досвід свідчить про успішність таких методик у формуванні аргументованого усного мовлення англійською мовою як основною, так і другою іноземною. Перспективним є подальше впровадження цифрових інструментів, платформ для колаборації, ігрових елементів, що поєднують мовний і особистісний розвиток учнів та студентів.

Література

1. Brown, H. D., Lee H. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy (5th ed.). Pearson Education. 2020.
2. Demir S., Doğanay A. Student-Centered Learning in Higher Education: A Theoretical Framework. Journal of Education and Learning, 2021. 10(3), 45–55.
3. Johnson K. E. Second Language Teacher Education: A Sociocultural Perspective. Routledge. 2009.
4. Könings K. D., Brand-Gruwel S., Merriënboer, J. J. Towards more effective student-centered learning: Impact, design and implementation. Educational Studies, 2021. 47(5), 521–537. <https://doi.org/10.1080/03055698.2020.1850425>
5. Meta analysis (2005–2022). “The Effect of Student Centered Teaching Practices on the Development of Speaking Skills” showing a strong effect size (Hedge’s $g \approx 1.375$) DergiPark.
6. Tomei T., Zamarro G. Student-Centered Instruction and its Impact on Student Achievement. International Journal of Educational Research, 100, 101528. 2020. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2019.101528>
7. Torky S. A. Enhancing Speaking and Argumentation Skills through Student-Centered Strategies in EFL Contexts. Journal of Language Teaching and Research, 2022. 13(2), 305–312. <https://doi.org/10.17507/jltr.1302.14>
8. Булвінська І., Червона Н. Трансформація ролей викладачів у студентоцентричному навчанні. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2020. <https://npo.kubg.edu.ua/article/view/183391>
9. Дорошенко І. Ю. Аргументація як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності студентів. Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Серія: Лінгвістика, 2021, № 39, с. 122–129.
10. Журавльова І. В. Аргументоване мовлення як засіб формування критичного мислення студентів. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, 2019, №182, с. 56–60.
11. Коваленко О. І. Роль викладача у формуванні студентоцентрованого навчального середовища у закладах вищої освіти. Педагогічний альманах, 2020, №45, с. 67–72.
12. Концепція Нової української школи. (2017). Міністерство освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Book-ENG.pdf>
13. Кравченко Т. М., Герцовська Н. О., Білас А. А., Химинець А. М. Студентоцентроване змішане навчання: концепції, принципи, підходи. Наука і техніка сьогодні. Серія "Педагогіка", Серія "Право", Серія "Економіка", Серія "Фізико-математичні науки", Серія "Техніка", 2025, 5(46), 784-794.

14. Крамушенко Л. В. Рефлексія як засіб формування навчальної автономії студентів у вивченні англійської мови. Наукові записки, Серія: Педагогічні науки, 2018, №15, с. 48–52.
15. Кудіна Л. І. Формування мовленнєвої компетентності студентів у контексті студентоцентрованого підходу. Професійна освіта: методологія, теорія та технології, 2023, № 17, с. 85–90.
16. Маслова А.В., Мізюк В.А., Герцовська Н.О., Шрамко Р.Г., Рахно М.Ю., Калашникова Т.С., Варіна Г.Б., Кравченко Т.М., Лисак Л.К. Студентоцентровані підходи до змішаного навчання : навчальний посібник для здобувачів фахової передвищої та вищої освіти/ Маслова А.В., Мізюк В.А., Герцовська Н.О., Шрамко Р.Г., Рахно М.Ю., Калашникова Т.С., Варіна Г.Б., Кравченко Т.М., Лисак Л.К. – Мукачєво : МДУ, 2024. – 240 с.
17. Проць М. Студентоцентрований підхід у професійній підготовці майбутніх вчителів. Освітній дискурс. 2023. <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/969>
18. Фурман А. В. Педагогіка критичного мислення: теорія і практика. Київ: Освіта України. 2021.
19. Чепіль М. В. Студентоцентроване навчання як педагогічна інновація у викладанні іноземних мов. Іноземні мови, 2021, № 3, с. 44–50.

References

1. Brown, H. D., & Lee, H. (2020). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy (5th ed.). Pearson Education.
2. Demir, S., & Doğanay, A. (2021). Student-Centered Learning in Higher Education: A Theoretical Framework. Journal of Education and Learning, 10(3), 45–55. <https://doi.org/10.5539/jel.v10n3p45>
3. Johnson, K. E. (2009). Second Language Teacher Education: A Sociocultural Perspective. Routledge.
4. Königs, K. D., Brand-Gruwel, S., & Merriënboer, J. J. (2021). Towards more effective student-centered learning: Impact, design and implementation. Educational Studies, 47(5), 521–537. <https://doi.org/10.1080/03055698.2020.1850425>
5. Meta analysis (2005–2022). “The Effect of Student Centered Teaching Practices on the Development of Speaking Skills” showing a strong effect size (Hedge’s $g \approx 1.375$) DergiPark.
6. Tomei, T., & Zamarro, G. (2020). Student-Centered Instruction and its Impact on Student Achievement. International Journal of Educational Research, 100, 101528. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2019.101528>
7. Torky, S. A. (2022). Enhancing Speaking and Argumentation Skills through Student-Centered Strategies in EFL Contexts. Journal of Language Teaching and Research, 13(2), 305–312. <https://doi.org/10.17507/jltr.1302.14>
8. Bulvinska, I., & Chervona, N. (2020). Transformatsiia roli vykladachiv u studentotsentrychnomu navchanni [Transforming the roles of teachers in student-centered learning]. Naukovyi chasopys NPU im. M.P. Drahomanova. <https://npo.kubg.edu.ua/article/view/183391>
9. Doroshenko, I. Yu. (2021). Arhumentatsiia yak zasib formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv [Argumentation as a means of forming foreign language communicative competence of students]. Visnyk KhNPU imeni H. S. Skovorody. Seriya: Lihvistyka, № 39, s. 122–129.
10. Zhuravlova, I. V. (2019). Arhumentovane movlennia yak zasib formuvannia krytychnoho myslennia studentiv [Argumentative speech as a means of forming students' critical thinking]. Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky, №182, s. 56–60.
11. Kovalenko, O. I. (2020). Rol vykladacha u formuvanni studentotsentrovanoho navchalnogo seredovyshcha u zakladykh vyshchoi osvity [Роль викладача у формуванні студентоцентрованого навчального середовища у закладах вищої освіти]. Pedahohichniy almanakh, №45, s. 67–72.

12. Kontseptsiiia Novoi ukrainskoi shkoly [The Concept of the New Ukrainian School]. (2017). Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Book-ENG.pdf>
13. Kravchenko, T. M., Hertsovska, N. O., Bilas, A. A., & Khymynets, A. M. (2025). Studentotsentrovane zmishane navchannia: kontseptsii, pryntsyipy, pidkhody [Student-centered blended learning: concepts, principles, approaches]. Nauka i tekhnika sohodni. Seriiia "Pedahohika", Seriiia "Pravo", Seriiia "Ekonomika", Seriiia "Fyzyko-matematychni nauky", Seriiia "Tekhnika", 5(46), 784-794.
14. Kramushenko, L. V. (2018). Refleksiiia yak zasib formuvannia navchalnoi avtonomii studentiv u vyvchenni anhliiskoi movy [Reflection as a means of forming students' learning autonomy in learning English]. Naukovi zapysky, Seriiia: Pedahohichni nauky, №15, s. 48–52.
15. Kudina, L. I. (2023). Formuvannia movlennievoi kompetentnosti studentiv u konteksti studentotsentrovanooho pidkhodu [Formation of students' speech competence in the context of a student-centered approach]. Profesiina osvita: metodolohiia, teoriia ta tekhnolohii, № 17, s. 85–90.
16. Maslova A.V., Miziuk V.A., Hertsovska N.O., Shramko R.H., Rakhno M.Iu., Kalashnykova T.S., Varina H.B., Kravchenko T.M., Lysak L.K. Studentotsentrovani pidkhody do zmishanooho navchannia : navchalnyi posibnyk dlia zdobuvachiv fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity [Student-centered approaches to blended learning: a study guide for students of professional pre-higher and higher education] / Maslova A.V., Miziuk V.A., Hertsovska N.O., Shramko R.H., Rakhno M.Iu., Kalashnykova T.S., Varina H.B., Kravchenko T.M., Lysak L.K. – Mukachevo : MDU, 2024. – 240 s.
17. Prots, M. (2023). Studentotsentrovanyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vchyteliv [Student-centered approach in professional training of future teachers]. Osvitnii dyskurs. <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/969>
18. Furman, A. V. (2021). Pedahohika krytychnoho myslennia: teoriia i praktyka [Pedagogy of critical thinking: theory and practice] Kyiv: Osvita Ukrainy.
19. Chepil, M. V. (2021). Studentotsentrovane navchannia yak pedahohichna innovatsiia u vykladanni inozemnykh mov [Student-centered learning as a pedagogical innovation in foreign language teaching]. Inozemni movy, № 3, s. 44–50.